

Dosarul nr. 2ra-1127/23
2-22057768-01-2ra-07082023

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. E. Culinca)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: V. Sîrbu, V. Buhnaci, D. Dulghieru)

ÎNCHEIERE

27 martie 2024

mun. Chișinău

CURTEA SUPREMĂ DE JUSTIȚIE

Completul de judecată, în componența:
Președinte, judecător
Judecători

Stela Procopciuc
Oxana Parfeni
Mariana Ursachi

examinând admisibilitatea recursului declarat de Liviu Moraru, reprezentat de avocatul Ion Cobîșenco,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Marina Moraru împotriva lui Liviu Moraru, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sect. Râșcani, cu privire la desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copilului minor, încasarea pensiei de întreținere a copilului minor, întreținerea fostei soții și compensarea cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 08 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-au respins apelurile depuse de Marina Moraru și Liviu Moraru și s-a menținut hotărârea din 22 august 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru,

c o n s t a t ă:

La 22 aprilie 2022, Moraru Marina a depus cerere de chemare în judecată împotriva lui Moraru Liviu, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sect. Râșcani, cu privire la desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copilului minor, încasarea pensiei de întreținere a copilului minor, întreținerea fostei soții și compensarea cheltuielilor de judecată.

În motivarea acțiunii a indicat că, la ***** ***** ***** , de către Serviciul Stare Civilă din municipiul Chișinău a fost înregistrată căsătoria între Marina Moraru (Sușco) și Liviu Moraru. În perioada vieții comune a soților s-a născut, la ***** ***** ***** , copilul ***** ***** .

A menționat că, familia s-a destrămat din motivul că soții sunt persoane cu diferite caractere și viziuni asupra vieții, iar dispariția relațiilor sentimentale, care au stat la baza încheierii căsătoriei, i-a determinat să rupă relațiile de căsătorie. Astfel, familia lor s-a destrămat definitiv și există doar formal, soții ducând un mod de viață separat.

A susținut că, în circumstanțele expuse, acțiunea în partea desfacerii căsătoriei urmează a fi admisă fără a fi acordat părților termen de împăcare.

Reclamanta a notat că, copilul *****, care la momentul depunerii cererii de chemare în judecată, avea vârsta de 8 luni, se află permanent cu mama sa, care îi poartă de grijă. Respectiv, deține condiții adecvate pentru creșterea, educația și dezvoltarea copilului, locuind singură cu copilul în imobilul ce aparține părinților săi și în astfel de condiții consideră că domiciliul copilului minor urmează a fi stabilit împreună cu ea.

A susținut că, în lipsa unui acord cu privire la pensia de întreținere a copilului minor, în condițiile în care pârâtul are venituri oficiale fiind angajat, dar și ocazionale, consideră necesar ca ultimul să fie obligat să achite lunar fiului lor minor *****, până la atingerea vârstei majoritarului, pensia de întreținere în sumă bănească fixă de 5.000 de lei.

În susținerea pretenției privind încasarea pensiei de întreținere, reclamanta a remarcat că suma prevăzută de raportul efectuat de Biroul Național de Statistică constituie o sumă pentru minimul de existență a unui copil și nicidecum suma necesară pentru întreținerea unui copil cu un mod de viață decent. A indicat că, mai are la întreținere încă un copil minor și că, în prezent, se află în concediu parțial plătit pentru îngrijirea copilului până la vârsta de 3 ani, unica sursă fiind indemnizația lunară pentru copilul minor, ***** și pensia de întreținere de la tatăl celuilalt copil al său. Astfel, este evident că necesită sprijin material, or, toate veniturile sunt îndreptate în interesul copiilor, iar pentru întreținerea sa nu ajung, motiv din care consideră necesar ca pârâtul să fie obligat să-i achite lunar pensie de întreținere în mărime de 5.000 de lei până la atingerea vârstei de 3 ani a lui *****.

Având în vedere faptul că, întru apărarea intereselor sale în instanța de judecată, a apelat la serviciile Cabinetului Avocatului „Cucu Mihail”, încheind cu acesta un contract de asistență juridică, pentru care a achitat suma de 5.000 lei, a indicat că pârâtul urmează să compenseze aceste cheltuieli, în conformitate cu art. 96 din Codul de procedură civilă, dar și taxa de stat, în temeiul art. 94 din Codul de procedură civilă.

Reclamanta a solicitat desfacerea căsătoriei încheiată între Marina Moraru și Liviu Moraru la data de *****, determinarea locului de trai a copilului minor ***** cu mama Marina Moraru, încasarea de la Liviu Moraru a pensiei de întreținere lunară a copilului minor *****, în sumă bănească fixă, în cuantum de 5.000 de lei până la atingerea majoratului, încasarea pensiei de întreținere a fostei soții Moraru Marina în mărime de 5.000 de lei până

la atingerea vârstei de 3 ani de către copilul ***** și restituirea din contul lui Liviu Moraru a cheltuielilor de judecată suportate de către reclamantă.

Prin hotărârea din 22 august 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Moraru Marina. S-a desfășurat căsătoria încheiată la data de *****, între Liviu Moraru și Marina Moraru, înregistrată de Serviciul Stare Civilă municipiul Chișinău cu numărul *****. S-a stabilit domiciliul copilului minor *****, cu mama acestuia Marina Moraru. S-a încasat de la Liviu Moraru, în beneficiul Marinei Moraru pensia pentru întreținerea copilului minor *****, în sumă bănească fixă, în mărime de 2.500 de lei lunar, începând cu data depunerii cererii de chemare în judecată – 22 aprilie 2022, până la atingerea majoratului de către copilul *****. S-a încasat de la Liviu Moraru în beneficiul Marinei Moraru, pensia pentru întreținerea fostei soții, în sumă bănească fixă, în mărime de 1.500 de lei lunar, până la atingerea vârstei de 3 ani de către copilul *****. S-a încasat de la Moraru Liviu în beneficiul Marinei Moraru, cheltuielile de judecată în mărime de 140 de lei cu titlu de taxă de stat achitată la depunerea acțiunii și suma de 2.500 de lei cu titlu de cheltuieli de asistență juridică, în total suma de 2.640 de lei. În rest, pretențiile reclamantei s-au respins, ca neîntemeiate. S-au respins pretențiile pârâtului cu privire la compensarea cheltuielilor de judecată, ca neîntemeiate.

Nefiind de acord cu soluția primei instanțe, la 01 septembrie 2022, Marina Moraru a declarat apel împotriva hotărârii din 22 august 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, solicitând modificarea hotărârii instanței de fond, prin majorarea cuantumului pensiei de întreținere al copilului minor încasate în mărime de 5.000 de lei și a pensiei de întreținere încasată pentru fostul soț în mărime de 5.000 de lei.

La 14 septembrie 2022, Liviu Moraru a depus apel împotriva hotărârii din 22 august 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, solicitând casarea parțială a hotărârii primei instanțe, în partea dispunerii încasării pensiei de întreținere, prin emiterea unei noi hotărâri privind încasarea de la Liviu Moraru în beneficiul Marinei Moraru cu titlu de pensie de întreținere a 1/4 din salariu și alte venituri pentru minorul ***** și respingerea cerinței reclamantei cu privire la încasarea pensiei pentru fostul soț. Totodată, a solicitat dispunerea încasării în beneficiul pârâtului a cheltuielilor de asistență juridică.

Prin decizia din 08 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, s-au respins apelurile depuse de Marina Moraru și Liviu Moraru și s-a menținut hotărârea din 22 august 2022 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a decide astfel, Curtea de Apel Chișinău a reținut că, la soluționarea problemei încasării pensiei de întreținere, instanța are obligația de a asigura copilului protecția și îngrijirea necesară în vederea asigurării bunăstării sale, ținând seama de drepturile și obligațiile părinților săi, ale reprezentanților săi legali sau altor persoane cărora acesta le-a încredințat în mod legal, și în acest scop va lua toate măsurile corespunzătoare.

Instanța de apel a stabilit că, instanța de fond a ajuns corect la concluzia că Liviu Moraru, în calitate de tată al copilului, ***** urmează să achite pensia pentru întreținerea copilului minor până la atingerea majoratului acestuia, deoarece copilul minor locuiește cu apelanta-reclamantă și a încasat de la pârât/intimat a pensiei pentru întreținerea copilului minor în mărime de 2.500 de lei, reieșind din circumstanțele cauzei, ținând cont în acest sens de condițiile de dezvoltare a unui copil în mediul urban, precum și posibilitățile și situația materială a părinților.

Curtea de Apel Chișinău a reținut că, 1/4 din suma de 5.000 lei, reprezintă 1.250 de lei pentru întreținerea copilului, care poate fi o sumă proporțională și rezonabilă doar în raport cu datele Biroului Național de Statistică al Republicii Moldova privind minimumul de existență al copiilor cu vârsta între 1-6 ani pentru orașe mari pentru anul 2022, care este într-o mărime de 2.281,6 de lei, or, aceste sume, reflectate de către Biroul National de Statistică, nu pot fi considerate satisfăcătoare și suficiente pentru un trai plin de decență a copiilor, pentru a fi puse pe seama ambilor părinți, în mod egal.

Or, fiind stabilit locul de trai a copilului minor cu mama, în mod evident, aceasta contribuie la creșterea, educația și întreținerea copilului, atât în plan material, cât și psihologic, moral și emoțional, având sarcini suplimentare precum îngrijirea zilnică și igiena copilului, procurarea produselor alimentare și prepararea hranei, activități educative, astfel dispunerea achitării pensiei de întreținere a copilului minor în cuantumul stabilit de prima instanță, nu se încalcă careva drepturi ale apelantului/pârât.

Instanța de apel a stabilit că, atunci când mama copilului se află în concediu privind îngrijirea copilului minor, care este unica sa sursă de venit, iar copilul se află la grija și întreținerea acesteia, se atestă indubitabil faptul că reclamanta, Marina Moraru are nevoie nu numai de ajutor financiar, dar și de grijă și responsabilitate, atenție și afecțiune psihoemoțională. De aceea, prin dispunerea achitării pensiei de întreținere fostului soț, care are grijă de copilul ce nu a împlinit vârsta de trei ani, nu se încalcă drepturile apelantului, Liviu Moraru, or, pârâtul întru justificarea eliberării sale de la achitarea acestor sume nu a prezentat probe care să ateste faptul că reclamanta ar dispune de surse de venit suplimentare.

Curtea de Apel Chișinău a conchis că, sunt întemeiate concluziile primei instanțe privind dispunerea din contul pârâtului a pensiei pentru întreținerea soțului care îngrijește de copilul comun până la vârsta de 3 ani în mărime de 1.500 de lei/lunar.

Instanța de apel a respins criticile apelantei Marina Moraru cu privire la neîncasarea pensiei de întreținere pentru fostul soț în mărime de 5000 de lei, or, după cum denotă actele cauzei, deși ultima este în imposibilitate la moment de a se angaja în câmpul muncii, fiind în concediu privind îngrijirea copilului minor, ultima totuși dispune de sursă de venit, beneficiind de o indemnizație în acest sens, fiind angajată în calitate de administrator achiziții, în cadrul Direcției administrare și secretariat al Comisiei Națională a Pieței Financiare, fapt ce exclude obligația lui

Liviu Moraru de a achita pensia de întreținere al fostului soț într-o mărime ce depășește suma de 1.500 de lei.

La 22 iunie 2023, prin intermediul poștei electronice, Liviu Moraru, reprezentat de avocatul Cobîșenco Ion, a depus cerere de recurs împotriva deciziei din 08 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând casarea deciziei instanței de apel și hotărârii instanței de fond în partea încasării pensiei de întreținere pentru copilul minor și pentru fostul soț, inclusiv și partea cheltuielilor de judecată, cu emiterea unei noi decizii prin care să fie încasat de la Liviu Moraru în beneficiul Marinei Moraru a pensiei de întreținere în cuantum de $\frac{1}{4}$ din salariu și/sau din veniturile acestuia, respingerea integrală a pretenției cu privire la încasarea pensiei de întreținere pentru fosta soție și încasarea cheltuielilor de judecată din contul Mariane Moraru în beneficiul recurentului proporțional pretențiilor respinse de instanța de fond.

În motivarea recursului a invocat că, instanțele ierarhic inferioare nu au apreciat la justa valoare probele și au interpretat în mod eronat legea și anume prevederile art. 76 din Codul familiei. La caz, a menționat că a prezentat instanței de fond înscrisuri ce confirmă încadrarea sa în câmpul muncii și faptul că are venituri regulate.

În opinia recurentului, instanțele eronat au aplicat prevederile art. 76 din Codul familiei, deoarece nu a fost motivată care ar fi cazurile imposibilității încasării a pensiei de întreținere din $\frac{1}{4}$ din totalitatea veniturilor. Or, legea indică că stabilirea cuantumului pensiei de întreținere într-o formă bănească fixă este o situație excepțională și ține de cazurile în care este imposibil sau dificil a stabili o cotă din salariu și/sau alte venituri.

A relevat că instanțele ierarhic inferioare nu au aplicat legea care trebuia să fie aplicată și anume prevederile art. 82 alin. (3) din Codul familiei, or, pensia de întreținere se plătește persoanelor enumerate la alin. (2) numai în cazul când acestea nu au venit propriu suficient, iar soțul are posibilitate de a o plăti.

În conformitate cu art. 434 din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel. Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că, Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei la 08 februarie 2023. Totodată, la 28 martie 2023, Curtea de Apel Chișinău a expediat, prin intermediul oficiului poștal, părților, copia deciziei integrale din 08 februarie 2023, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele cauzei (f.d. 1176), însă date privind recepționarea acesteia de către părți lipsesc la dosar.

Astfel, recursul declarat la 22 iunie 2023 se consideră depus în termenul stabilit de lege.

La 07 august 2023, Curtea Supremă de Justiție, prin intermediul oficiului poștal, a expediat în adresa intimatei, copia recursului declarat de Liviu Moraru, reprezentat de avocatul Ion Cobîșenco, împotriva deciziei din 08 februarie 2023 a

Curții de Apel Chișinău, creând astfel participanților la proces condiții egale de a cunoaște modul de derulare a procedurii în recurs, cât și le-a acordat, întru asigurarea respectării principiilor contradictorialității și disponibilității în drepturi, posibilitatea de depunere a referinței, fapt ce se confirmă prin scrisoarea de însoțire anexată la materialele dosarului (f.d. 150).

Până la examinarea admisibilității recursului depuse de Liviu Moraru, reprezentat de avocatul Ion Cobîșenco, Mariana Moraru nu a beneficiat de drepturile sale procedurale și nu a depus referință.

Prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conexe reformei Curții Supreme de Justiție) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023.

În conformitate cu prevederile art. XI alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023, recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Din sensul normei de drept enunțate, urmează că legiuitorul a optat pentru principiul aplicării imediate a noilor reglementări procedurale, cu excepția temeiurilor în baza cărora se vor examina recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiție până la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Recursul declarat de Liviu Moraru, reprezentat de avocatul Ion Cobîșenco a fost depus până la data intrării în vigoare a Legii nr. 246 din 31 iulie 2023 și va fi examinat în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursului.

Examinând temeiurile recursului declarat de Liviu Moraru, reprezentat de avocatul Ion Cobîșenco, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră recursul inadmisibil, din motivele ce succed.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, 22 iunie 2023, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Aliniatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În temeiul prevederilor art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție relevă că, examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă, în vigoare la data declarării recursului.

Din analiza recursului declarat rezultă că Liviu Moraru, reprezentat de avocatul Ion Cobîșenco, a invocat temei de admisibilitate prevederile art. 432 alin. (2) lit. a) și c) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data de 22 iunie 2023.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, reținând că recurentul a făcut trimitere la temeiurile de drept prevăzute de art. 432 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, normă citată supra, nu a stabilit că instanța nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată și nici interpretarea în mod eronat a legii de către instanța judecătorească.

În context, Completul de judecată constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării cauzei, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie temei de casare a deciziei contestate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție învederează că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) din Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 din Codul de procedură civilă.

Din recursul declarat de Liviu Moraru, reprezentat de avocatul Ion Cobîșenco nu rezultă că instanța de apel a apreciat arbitrar probele.

În acest sens, Curtea Europeană a Drepturilor Omului în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicite admise (cauza Golder împotriva Regatului Unit, p.38, cauza Stanev împotriva Bulgariei (MC), p. 230). Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (cauza Luordo împotriva Italiei, p. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (cauza Levages Prestations Services împotriva Franței, p. 45).

La fel, conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (cauza *Helmerts c. Suediei*, 09 octombrie 1991).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători, printr-o încheiere irevocabilă adoptată în lipsa părților, declară recursul inadmisibil.

Din considerentele redate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia că recursul declarat de Liviu Moraru, reprezentat de avocatul Ion Cobîșenco, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului și drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, art.440 alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Se consideră inadmisibil recursul declarat de Liviu Moraru, reprezentat de avocatul Ion Cobîșenco, împotriva deciziei din 08 februarie 2023 a Curții de Apel Chișinău, în cauza civilă intentată la cererea de chemare în judecată depusă de Marina Moraru împotriva lui Liviu Moraru, intervenient accesoriu Direcția pentru Protecția Drepturilor Copilului sect. Râșcani, cu privire la desfacerea căsătoriei, stabilirea domiciliului copilului minor, încasarea pensiei de întreținere a copilului minor, întreținerea fostei soții și compensarea cheltuielilor de judecată.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte, judecător

Stela Procopciuc

Judecători

Oxana Parfeni

Mariana Ursachi